

การศึกษาการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของคณงานก่อสร้าง โครงการก่อสร้าง บ้านจัดสรรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

A Study of Unsafe Behaviors of Construction Labors in the Housing Projects in Bangkok and Vicinities

ยุทธิพร ช่วยดร¹ และ กุลเดช สันชนวนรงค์²

¹นักศึกษาด้านวิศวกรรมการบริหารงานก่อสร้าง ภาควิชาวิศวกรรมโยธา

คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร

²อาจารย์สาขาวิศวกรรมการบริหารงานก่อสร้าง ภาควิชาวิศวกรรมโยธา

คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร

Manuscript received March 2, 2010

Revised June 16, 2010

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาความถี่การเกิดขึ้นของการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของคณงานก่อสร้าง โดยทำการเก็บข้อมูลจากโครงการก่อสร้างบ้านจัดสรรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลด้วยแบบสอบถาม และสัมภาษณ์คณงานก่อสร้างจำนวน 385 คน ทั้งนี้การสัมภาษณ์ที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นการสัมภาษณ์เชิงวิพากษ์วิจารณ์ กล่าวคือ ให้คณงานก่อสร้างแต่ละคน พิจารณาถึงการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโครงการเดียวกัน แล้วแสดงความคิดเห็นต่อสาเหตุของการเกิดของพฤติกรรมเหล่านั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปว่า การกระทำที่ไม่ปลอดภัยที่คณงานก่อสร้างกระทำมาและปานกลาง ได้แก่ การทำงานโดยไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ($Mean = 3.64$) การแต่งกายไม่เหมาะสม ($Mean = 3.33$) มีพฤติกรรมชอบเสี่ยงหรือทำทายน ($Mean = 3.04$) การยกของ ขนย้ายอุปกรณ์หรือวัสดุอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกวิธี ($Mean = 2.77$) หยอกล้อหรือเล่นกันระหว่างทำงาน ($Mean = 2.69$) ทำงานด้วยความเร่งรีบ เกินอัตราที่เหมาะสม ($Mean = 2.61$) ตามลำดับ นอกจากนี้ผลการศึกษายังบ่งชี้ถึงสาเหตุการเกิดขึ้นของพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยต่างๆ ดังกล่าว พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการป้องกัน เพื่อเป็นข้อมูล

ประกอบสำหรับการจัดการด้านความปลอดภัยในหน่วยงานก่อสร้าง อันจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของงานก่อสร้างต่อไป

คำสำคัญ: ความไม่ปลอดภัยในงานก่อสร้าง, โครงการบ้านจัดสรร

ABSTRACT

This research investigates frequency of occurrences of unsafe behaviors of construction labors. Data collection was conducted from the housing construction projects in Bangkok and vicinities. A survey method was adopted by using standardized questionnaire and in-depth interview as the instruments for gathering data from 385 construction labors. The interview technique applied with this research is the peer evaluation technique for which each respondent expressed his/her own opinions on the reasons of unsafe behaviors of the colleague groups working in the same project. The results demonstrated that ignoring to wear personal protective equipment ($Mean = 3.64$), Improper wear clothes ($Mean = 3.33$), have behaviors to risk ($Mean = 3.04$), Improper lifting or handling and moving objects and materials ($Mean = 2.77$), Annoying and horseplay at workplace ($Mean = 2.69$), Working and operating at improper speed ($Mean = 2.61$), were the major unsafe acts

frequently occurring. As the results demonstrated the real reasons of those unsafe behaviors and used this data for designing the prevention methods and management program in construction projects, thus increasing the effecting to quality of construction later.

Keyword : *Unsafe Behaviors of Construction Labors, Housing Projects*

1. บทนำ

คนงานก่อสร้างถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในโครงการ มีผลโดยตรงต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานก่อสร้างที่กำลังดำเนินการอยู่ การดูแลหรือคุ้มครองคนงานให้ปราศจากอุบัติเหตุจึงกลายเป็นเรื่องที่สำคัญ แต่ก็พบว่างานก่อสร้างในทุกหน่วยงานมีคนงานได้รับบาดเจ็บจากการทำงานอยู่เสมอๆ ตั้งแต่การบาดเจ็บเพียงเล็กน้อย บาดเจ็บสาหัส จนกระทั่งสูญเสียชีวิต รวมทั้งก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน และการหยุดชะงักของการก่อสร้าง อันมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ซึ่งอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นหากพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้วพบว่า ถ้าหากหน่วยงานก่อสร้างให้ความสำคัญต่อคนงาน เห็นความสำคัญของการจัดการความปลอดภัย อุบัติเหตุดังกล่าวก็จะไม่เกิดขึ้น

จากข้อมูลของ [1] กระทรวงแรงงาน (2550) ได้มีการตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบการทั้งหมด 10 กิจการ พบว่าประเภทกิจการที่มีอัตราการปฏิบัติผิดกฎหมายความปลอดภัยมากที่สุด ได้แก่ การก่อสร้าง และจากข้อมูลของ [2] สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน (2549) สรุปได้ว่า การก่อสร้างมีจำนวนผู้ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน เป็นอันดับที่ 3 จากทั้งหมด 16 กิจการ และมีความรุนแรงกรณีตาย เป็นอันดับที่ 3 เช่นกัน แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานก่อสร้างยังให้ความสำคัญของความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ระดับที่ต่ำ มองข้ามการจัดการความปลอดภัยในหน่วยงานก่อสร้างไป ทำให้การประสบอุบัติเหตุของคนงานมีให้เห็นบ่อยครั้งในหน่วยงานก่อสร้าง และมีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

มีนักวิจัยหลายท่านที่ให้ความสำคัญ และศึกษาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุของคนงานอย่างจริงจัง อาทิเช่น [3] Heinrich (1931) เป็นนักวิจัยที่มีชื่อท่านหนึ่ง ผลจากการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่าสาเหตุสำคัญของการเกิดอุบัติเหตุ มี 2 ประการ สาเหตุแรก เกิดจาก

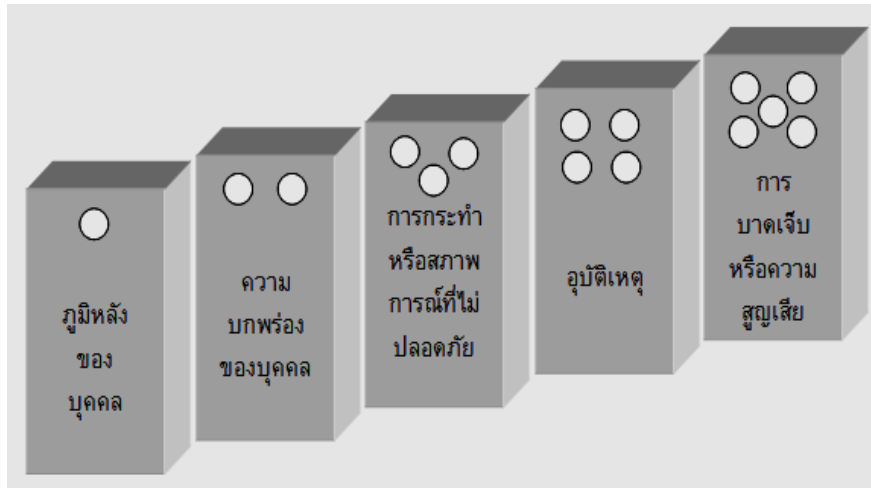
การกระทำที่ไม่ปลอดภัยของบุคคล (Unsafe Acts) คิดเป็นจำนวน 85% อาทิเช่น การทำงานไม่ถูกวิธี การมีนิสัยชอบเสี่ยง เหม่อลอย การทำงานโดยไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของความปลอดภัยในการทำงาน การแต่งกายไม่เหมาะสม การใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆ ไม่เหมาะสมกับงาน การถอดเครื่องกำบังส่วนอันตรายของเครื่องจักรออกแล้วไม่ใส่คืน การหยอกล้อหรือเล่นกันระหว่างทำงาน การทำงานโดยมีร่างกายและจิตใจไม่พร้อม เป็นต้น ส่วนสาเหตุที่ 2 เกิดจากสภาพการณ์ทำงานที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Conditions) คิดเป็นจำนวน 15% อาทิเช่น การวางผังที่ไม่ถูกต้อง ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยในการจัดเก็บวัสดุสิ่งของ พื้นขรุขระ เป็นหลุมบ่อ สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่ปลอดภัยหรือไม่ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุที่มีสาเหตุมาจากกระทำที่ไม่ปลอดภัยของบุคคลนั้น เป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ คิดเป็นจำนวนมากถึง 85% ของสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุทั้งหมด ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงมาก งานวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาวิจัยที่ต้นเหตุของการเกิดอุบัติเหตุที่ตรงประเด็นที่สุด

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความถี่ของการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของคนงานก่อสร้าง สอบถามความคิดเห็นของคนงานก่อสร้างเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำที่ไม่ปลอดภัย และเสนอแนะมาตรการป้องกัน หรือแนวทางแก้ไขปัญหการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของคนงานก่อสร้าง วิธีการเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม เป็นการสัมภาษณ์เชิงวิพากษ์วิจารณ์ (Peer Review Assessment) กล่าวคือ ให้คนงานก่อสร้างแต่ละคน พิจารณาถึงการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโครงการเดียวกัน แล้วแสดงความคิดเห็นต่อสาเหตุของการเกิดของพฤติกรรมเหล่านั้น วิธีการสัมภาษณ์ลักษณะนี้ช่วยลดความคลาดเคลื่อนซึ่งมักเกิดขึ้นจากการเก็บข้อมูลโดยการให้ผู้ตอบคำถามประเมินตนเอง ดังนั้นข้อมูลที่ได้อาจจากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการดังกล่าวจึงมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และนอกจากนี้การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงวิพากษ์วิจารณ์นั้น พบว่ายังไม่มียกยักยักท่านใดใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของคนงานก่อสร้างมาก่อน

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

มีทฤษฎีที่นักวิจัยหลายท่านกล่าวถึงหรือใช้อ้างอิงถึงบ่อยครั้ง สำหรับการศึกษาวิจัยการเกิดอุบัติเหตุ ก็คือ [4] ทฤษฎีโดมิโน (Domino Theory) ทฤษฎีโดมิโน อธิบายว่า การบาดเจ็บและความเสียหายต่างๆ เป็นผลที่สืบเนื่องโดยตรงมาจากอุบัติเหตุและอุบัติเหตุเป็นผลมาจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยหรือสภาพการณ์ที่

ไม่ปลอดภัย ซึ่งเปรียบได้เหมือนตัวโดมิโนที่เรียงกันอยู่ 5 ตัว เมื่อตัวที่หนึ่งล้มย่อมมีผลทำให้ตัวโดมิโนตัวถัดไปล้มตามกันไปด้วย ตัวโดมิโนทั้ง 5 ตัว ได้แก่ สภาพแวดล้อมหรือภูมิหลังของบุคคล ความบกพร่องผิดปกติของบุคคล การกระทำหรือสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย อุบัติเหตุ และการบาดเจ็บหรือความสูญเสีย ดังรูปที่ 1



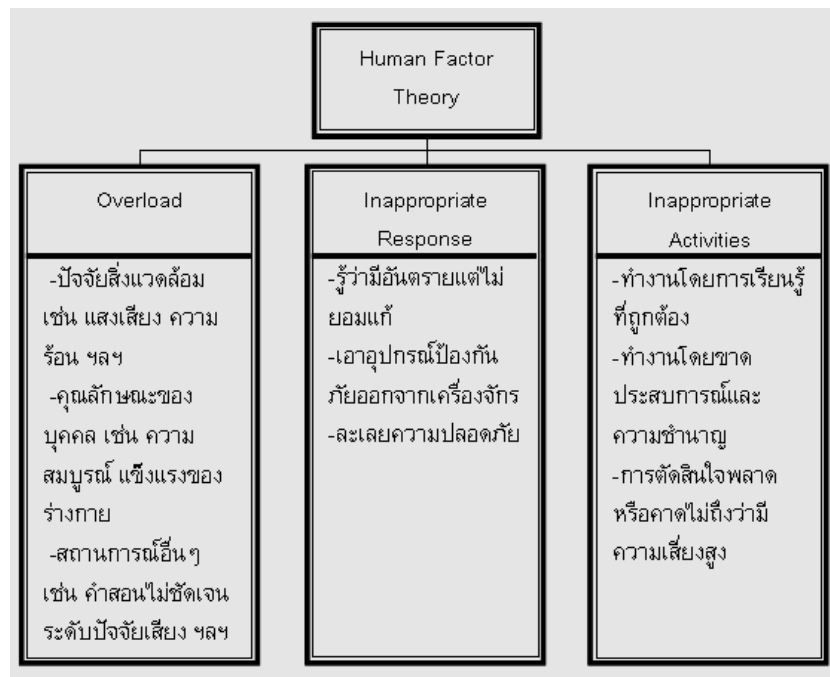
รูปที่ 1 ตัวโดมิโนทั้ง 5 ตัว

จากทฤษฎีโดมิโนสรุปว่า การกระทำหรือสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย หรือ โดมิโนตัวที่ 3 นั้น เป็นสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุ การป้องกันอุบัติเหตุตามทฤษฎีโดมิโน ก็คือ กำจัดการกระทำหรือสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย หรือ กำจัดโดมิโนตัวที่ 3 ออกจากวงจร อุบัติเหตุก็ไม่เกิดขึ้น

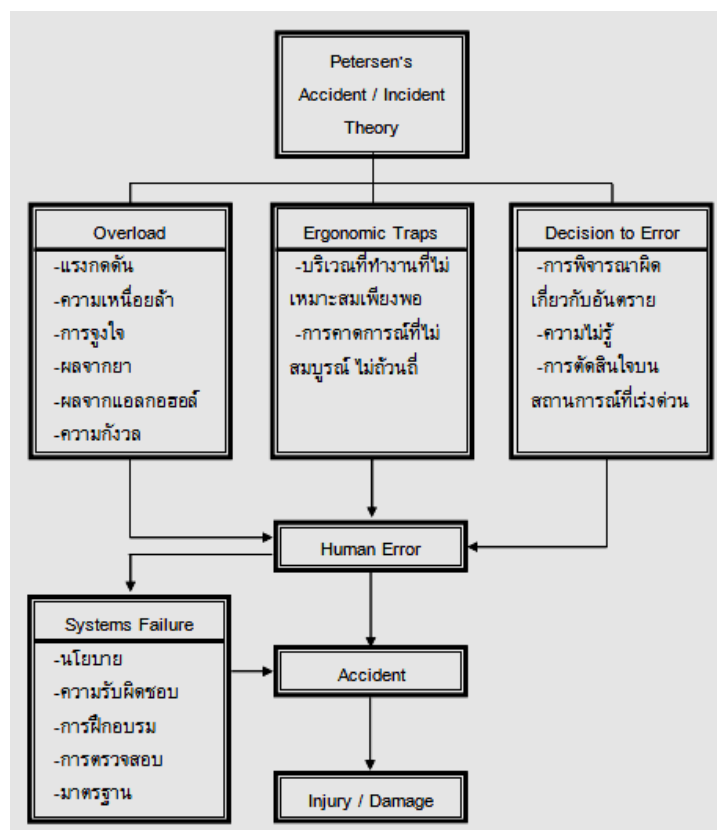
สำหรับ [5] การบริหารงานความปลอดภัยของกองทัพบกสหรัฐอเมริกานั้น ได้อธิบายถึงรูปแบบการเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งสามารถสรุปสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุได้ 3 ประการ คือ ความผิดพลาดของผู้ใช้แรงงาน (Human Error) เกิดจากการที่ผู้ใช้แรงงานมีพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย และสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัยที่มีอยู่ในหน่วยงาน ความผิดพลาดในระบบ (System Error) เกิดจากนโยบายที่ไม่เหมาะสมของหน่วยงาน หรือความล้มเหลวในการออกแบบที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และความผิดพลาดในการบริหารจัดการ (Management Error) เกิดจากความล้มเหลวจากการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร การใช้เทคโนโลยี หรือระบบการทำงานที่ไม่เหมาะสม

อีกทฤษฎีที่มีการกล่าวถึงบ่อยครั้ง คือ [6] ทฤษฎีปัจจัยมนุษย์ (Human Factor Theory) โดยทฤษฎีปัจจัยมนุษย์นั้น มีความสอดคล้องกับการบริหารงานความปลอดภัยของกองทัพบกสหรัฐอเมริกาที่ได้กล่าวมา สรุปว่าสาเหตุของอุบัติเหตุเกิดจากความผิดพลาดของมนุษย์ (Human Error) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยใหญ่ๆ คือ การทำงานเกินกว่าความสามารถ (Overload) มักพบในหน่วยงานที่มีความต้องการกำลังการผลิตสูง เร่งให้พนักงานทำงานมากๆ และเร็วขึ้น การขาดความรับผิดชอบ (Inappropriate Response) มักพบกับพนักงานที่ละเลยเอาใจใส่เรื่องความปลอดภัย และการทำางานอย่างไม่เหมาะสม (Inappropriate Activities) มักพบในพนักงานใหม่ ที่ขาดการฝึกอบรมให้ความรู้เพียงพอ ดังรูปที่ 2

นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีปัจจัยมนุษย์อีกทฤษฎี ได้แก่ [6] ทฤษฎี Accident / Incident ดังรูปที่ 3



รูปที่ 2 แบบจำลองทฤษฎีปัจจัยมนุษย์



รูปที่ 3 แบบจำลองทฤษฎี Accident / Incident

โดยสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุตามทฤษฎี Accident / Incident นั้น ประกอบด้วย 3 ประการ คือ การทำงานเกินกว่าความสามารถ (Overload) ความสัมพันธ์กับบริเวณที่ทำงาน (Ergonomic Traps) และการตัดสินใจที่ผิดพลาด (Decision to Error) ซึ่งสาเหตุทั้ง 3 ประการทำให้เกิดความผิดพลาดของมนุษย์ และนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุ นอกจากนั้นมนุษย์ ยังเป็นผู้ที่ทำให้เกิดความผิดพลาดของระบบ (Systems Failure) ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุเช่นกัน

จากทฤษฎีที่กล่าวมาทั้ง 4 ทฤษฎี ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีโดมิโน ทฤษฎีการบริหารงานความปลอดภัยของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ทฤษฎีปัจจัยมนุษย์ และทฤษฎี Accident / Incident นั้น กล่าวโดยสรุปก็คือ สาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุเกิดจากความผิดพลาดของมนุษย์หรือก็คือเกิดจากการกระทำของผู้ปฏิบัติงานนั่นเอง

ในแต่ละครั้งของการเกิดอุบัติเหตุ สิ่งที่จะตามมาก็คือ ความสูญเสียและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ซึ่งความสูญเสียหรือค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการเกิดอุบัติเหตุ นั้นสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ความสูญเสียทางตรง หมายถึง จำนวนเงินที่ต้องจ่ายไปอันเกี่ยวเนื่องกับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บโดยตรงจากการเกิดอุบัติเหตุ อาทิเช่น ค่าขนส่งผู้บาดเจ็บไปโรงพยาบาล ค่ารักษาพยาบาล ค่าทำศพ ค่าซ่อมแซมทรัพย์สินที่เสียหาย เป็นต้น และความสูญเสียทางอ้อม หมายถึง ค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายทางตรง อาทิเช่น ค่าแรงและการสูญเสียเวลาทำงานของผู้บาดเจ็บ ค่าแรงและการสูญเสียเวลาทำงานของคนงานที่ต้องหยุดงานชั่วคราวเนื่องจากช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ ผลผลิตลดลงเนื่องจากกระบวนการผลิตต้องหยุดชะงัก การเสียชื่อเสียงและภาพพจน์ขององค์กร เป็นต้น นอกจากนี้ผู้บาดเจ็บจนถึงขั้นพิการหรือทุพพลภาพ จะกลายเป็นภาระสังคมซึ่งทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วย

ทุกครั้งที่เกิดอุบัติเหตุขึ้นจึงมีแต่เสียกันทุกฝ่าย ฉะนั้นผู้บริหารขององค์กรทุกแห่งควรจะได้ตระหนักถึงความสำคัญและให้ความสนใจอย่างจริงจังในการณรงค์เพื่อความปลอดภัยในการทำงาน

3. วิธีการศึกษาวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจข้อมูล (Exploratory Research) เป็นการวิจัยที่เน้นถึงการรวบรวมข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอยู่แล้วในปัจจุบัน โดยจะทำการศึกษาวิจัยการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของคนงานก่อสร้าง ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำราหรือผลการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 17 การกระทำ โดยได้ใช้ผลจากการศึกษาวิจัยของ Heinrich (1931) เป็นหลัก การเก็บข้อมูลใช้วิธีสัมภาษณ์คนงานก่อสร้าง ที่ทำงานอยู่ในโครงการก่อสร้างในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีระยะเวลาทำงานที่ต่อเนื่องกันตั้งแต่ 1 เดือนขึ้นไป และเป็นโครงการที่เริ่มก่อสร้างไปแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน โดยใช้ระยะเวลาการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2551 ถึงเดือนมกราคม 2552 รวม 90 วัน

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการสุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 50% จากประชากรทั้งหมด ระดับความเชื่อมั่น 95% มีค่าคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 1.96 และยอมรับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 5% จากการคำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384.16 ตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงทำการเก็บกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 385 คน

วิธีการเก็บข้อมูล กระทำโดยการสัมภาษณ์คนงานก่อสร้างตามรายละเอียดในแบบสอบถามเป็นข้อๆ ไป โดยแบ่งรายละเอียดการสัมภาษณ์ในแต่ละข้อเป็น 2 ส่วน สำหรับส่วนแรก จะสอบถามถึงภาพรวมที่เกิดขึ้นจริงของการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโครงการก่อสร้างเดียวกัน โดยให้คนงานก่อสร้างที่กำลังถูกสัมภาษณ์พิจารณาและวิพากษ์วิจารณ์ถึงการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโครงการก่อสร้างเดียวกัน ว่าในแต่ละการกระทำนั้นมียุทธวิธีเพื่อนร่วมงานกระทำความผิดน้อยเพียงใด โดยให้เลือกตอบจาก 5 คำตอบ ได้แก่ ไม่มีคนงานกระทำความผิด คนงานกระทำความผิด คนงานกระทำความผิดปานกลาง คนงานกระทำความผิดมาก และคนงานทุกคนกระทำความผิด จากนั้นนำคำตอบดังกล่าวมาตรวจให้คะแนน โดยเป็นคะแนนเชิงลบ กล่าวคือ คะแนนที่มากที่สุดหมายถึง จำนวนคนงานที่กระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยมากที่สุด ซึ่งมีรายละเอียดการตรวจให้คะแนนดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การตรวจให้คะแนนแบบสอบถาม

ระดับคะแนน	จำนวนคนงานที่กระทำ
1	ไม่มีเลย
2	น้อย
3	ปานกลาง
4	มาก
5	ทุกคน

สำหรับส่วนที่ 2 จะสอบถามถึงความคิดเห็นส่วนตัวของคนงานก่อสร้างที่กำลังถูกสัมภาษณ์ ว่าการกระทำที่ไม่ปลอดภัยดังกล่าวที่กลุ่มเพื่อนร่วมงานได้กระทำนั้น คิดว่ามาจากสาเหตุอะไร หรือมีข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ใช้เพื่อวิเคราะห์ความถี่ของการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของคนงานก่อสร้าง ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel ช่วยวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีช่วงความถี่ของคะแนนดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ช่วงความถี่ของการกระทำที่ไม่ปลอดภัย

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 1.49	ไม่มีเลย
1.50 – 2.49	น้อย
2.50 – 3.49	ปานกลาง
3.50 – 4.49	มาก
4.50 – 5.00	ทุกคน

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ใช้เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของคนงานก่อสร้างเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำที่ไม่ปลอดภัย และนำความคิดเห็นดังกล่าวมาเสนอแนะมาตรการป้องกันหรือแนวทางแก้ไขต่อไป

4. ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของคนงานก่อสร้างในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลคนงานก่อสร้างจากโครงการก่อสร้างบ้านจัดสรรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 8 โครงการด้วยกัน ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษายึดดังตารางที่ 3

ในตารางที่ 3 ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของคนงานก่อสร้างกระทำมากและปานกลาง รวม 6 การกระทำนั้น เป็นการกระทำหลักที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุของคนงานก่อสร้าง เป็นการกระทำที่ควรพิจารณาให้ความสำคัญสำหรับการจัดการด้านความปลอดภัยเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งได้แก่ การทำงานโดยไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล, การแต่งกายไม่เหมาะสม, มีพฤติกรรมชอบเสี่ยงหรือทำท่าย, การยกของ ขนย้ายอุปกรณ์หรือวัสดุอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกวิธี, หยอกล้อหรือเล่นกันระหว่างทำงาน, การทำงานด้วยความเร่งรีบเกินอัตราที่เหมาะสม ตามลำดับ การป้องกันอุบัติเหตุให้มีประสิทธิภาพ ทำได้โดยการกำจัดการกระทำที่ไม่ปลอดภัยทั้ง 6 การกระทำ ให้เหลือน้อยที่สุดหรือหมดไป อุบัติเหตุก็จะไม่เกิดขึ้น การทำงานที่ปลอดภัยก็จะเกิดขึ้นตามมาในส่วนการกระทำที่ไม่ปลอดภัยที่คนงานก่อสร้างกระทำน้อย ซึ่งมี 11 การกระทำนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการกระทำเพียงส่วนน้อย จึงไม่ได้นำมาพิจารณา

จากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุของคนงานก่อสร้าง ทั้ง 6 การกระทำ สรุปความคิดเห็นของคนงานก่อสร้างได้ว่า สาเหตุของการกระทำเกิดจาก 2 ส่วนด้วยกัน ได้แก่

สาเหตุที่ 1 เกิดจากบริษัทก่อสร้าง ได้แก่ บริษัทก่อสร้างไม่มีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ไม่บังคับหรือควบคุมดูแลอย่างจริงจัง หรือไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจน ไม่มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลจัดให้อย่างเพียงพอ เป็นเหตุทำให้คนงานก่อสร้างไม่มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลใช้ และเป็นข้ออ้างของการไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของคนงานก่อสร้าง ไม่มีเครื่องมือ เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ในการทำงานอย่างเพียงพอหรือมีแต่ชำรุด ไม่มีการฝึกอบรม สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับคนงานก่อสร้างในเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน หรือกฎระเบียบข้อบังคับ หรืองานที่มีลักษณะพิเศษบางอย่างที่คนงานก่อสร้างไม่เคยทำมาก่อน หรือการใช้เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์อย่างถูกวิธี ไม่มีการควบคุมจัดการเศษวัสดุที่เหลือจากการก่อสร้าง หรือการ

กองเก็บที่ดีพอ และบางโครงการบริษัทก่อสร้างมีคนงานก่อสร้าง น้อยเกินไป

ตารางที่ 3 สรุปผลความถี่การกระทำที่ไม่ปลอดภัยของคนงานก่อสร้าง

อันดับที่	การกระทำที่ไม่ปลอดภัย	S.D	Mean	ความหมาย
1	ทำงานโดยไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล	0.690	3.64	มาก
2	แต่งกายไม่เหมาะสม	0.698	3.33	ปานกลาง
3	มีพฤติกรรมชอบเสี่ยง หรือทำหาย	0.750	3.04	ปานกลาง
4	ยกของ ขนย้ายอุปกรณ์หรือวัสดุอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกวิธี	0.733	2.77	ปานกลาง
5	หยอกล้อ หรือเล่นกันระหว่างทำงาน	0.758	2.69	ปานกลาง
6	ทำงานด้วยความเร่งรีบ เกินอัตราที่เหมาะสม	0.692	2.61	ปานกลาง
7	ทำงานไม่ถูกวิธี หรือผิดขั้นตอน	0.650	2.40	น้อย
8	ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของความปลอดภัยในการทำงาน	0.668	2.26	น้อย
9	การใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่ชำรุด	0.708	2.24	น้อย
10	การทำงานในขณะที่ยังรู้สึกเหนื่อยล้า	0.624	2.20	น้อย
11	การถอดเครื่องกำบังส่วนอันตรายของเครื่องจักรออกแล้วไม่ได้คืน	0.800	2.19	น้อย
12	ปฏิบัติตนโดยสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น	0.679	2.11	น้อย
13	การใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ต่างๆ ไม่เหมาะสมกับงาน	0.476	2.02	น้อย
14 (1)	การทำงานโดยมีสภาพร่างกายไม่พร้อม	0.541	1.86	น้อย
14 (2)	การทำงานโดยมีสภาพจิตใจไม่พร้อม	0.487	1.86	น้อย
15	ขาดความระมัดระวัง ขณะอยู่ในบริเวณก่อสร้าง	0.533	1.81	น้อย
16	การซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาเครื่องจักรในขณะที่เครื่องกำลังทำงาน	0.572	1.61	น้อย

ส่วนสาเหตุที่ 2 เกิดจากคนงานก่อสร้าง ได้แก่ คนงานก่อสร้างไม่ยอมสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เนื่องจากเห็นว่ากะกะการทำงาน ทำให้ทำงานช้า ไม่มีความรู้ในงานที่ทำหรือมีประสบการณ์น้อย ทำงานตามความเคยชิน ขาดความรู้ความเข้าใจการใช้เครื่องมือ เครื่องจักร หรืออุปกรณ์อย่างถูกวิธี มีนิสัยมักง่าย ทำงานด้วยความประมาท เห็นแก่ความรวดเร็วในการทำงานของตัวเองเป็นหลัก ไม่คำนึงถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น มีทัศนคติที่ไม่ดี อาทิเช่น มีความคิดว่าการก่อสร้างเป็นอาชีพที่ต้องเสี่ยงอยู่แล้ว การระมัดระวังตัวเกินไปจะทำให้ทำงานช้า หรือแต่งกายอย่างไรก็สามารถทำงานได้ หรือการหยอกล้อ เล่นกันระหว่างทำงานเห็นว่าเป็นสิ่งที่กระทำกันได้ทั่วไป และที่สำคัญคนงานก่อสร้างต้องการรายได้จากการทำงาน ถึงแม้ว่าบางครั้งต้องทำงานด้วยสภาพร่างกาย หรือจิตใจที่ไม่พร้อมก็ตาม

กล่าวโดยสรุปก็คือ ทั้งบริษัทก่อสร้างและคนงานก่อสร้างไม่เห็นความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงาน จึงไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจัง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS ทดสอบค่าสถิติ F-test กลุ่มตัวอย่างคนงานก่อสร้างที่มีลักษณะส่วนบุคคล อันประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา สูงสุด ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานก่อสร้าง การประสบอุบัติเหตุในการทำงานก่อสร้าง จำนวนครั้งที่ประสบอุบัติเหตุ และการฝึกอบรม ที่ต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นต่อการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของคนงานก่อสร้าง ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันของคนงานก่อสร้างไม่มีผลต่อการแสดงความคิดเห็นของการกระทำที่ไม่

ปลอดภัย หรือกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างคนงานก่อสร้างที่เก็บข้อมูลมีความคิดเห็นที่เหมือนกัน

5. เสนอแนะมาตรการป้องกันหรือแนวทางแก้ไข

จากความคิดเห็นของคนงานก่อสร้างเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำที่ไม่ปลอดภัย ทั้ง 6 การกระทำ ที่เป็นสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุ ผู้วิจัยสามารถกำหนดข้อเสนอแนะมาตรการป้องกันอุบัติเหตุในงานก่อสร้างได้ โดยแยกเป็น 2 ระดับเช่นกัน คือ

ระดับที่ 1 คือบริษัทก่อสร้าง ควรส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในงานก่อสร้าง กำหนดกฎระเบียบเพื่อจะนำไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และประกาศให้ทราบทั่วกัน ควบคุมดูแลอย่างจริงจัง ตรวจสอบ ติดตามผลอย่างใกล้ชิดและประเมินผลเป็นระยะ มีบทลงโทษที่ชัดเจนกรณีที่คนงานก่อสร้างไม่ปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดความสำนึก จัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเพื่อความปลอดภัยในการทำงาน เครื่องมือเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ในการทำงานให้อย่างเพียงพอ และควบคุมการใช้อย่างถูกวิธี จัดบุคลากรให้คำปรึกษาแก่คนงานก่อสร้าง แนะนำหรือจัดฝึกอบรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน หรือกฎระเบียบข้อบังคับของโครงการก่อสร้าง หรืองานที่มีลักษณะพิเศษบางอย่างที่คนงานก่อสร้างไม่เคยทำมาก่อน บริหารจัดการเศษวัสดุที่เหลือจากการก่อสร้าง หรือการกองเก็บให้เป็นระเบียบ ควบคุมดูแลความสะอาดบริเวณพื้นที่ทำงาน และให้คนงานปฏิบัติงานเป็นปกตินิสัย จัดทำสถิติ เก็บข้อมูลอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในโครงการก่อสร้าง วิเคราะห์ถึงลักษณะของสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยต่อไป จัดหาคนงานก่อสร้างให้เพียงพอต่อปริมาณงานที่ทำ ที่สำคัญต้องอาศัยความร่วมมือของทุกระดับชั้นภายในองค์กรของบริษัทก่อสร้างอย่างจริงจัง

ระดับที่ 2 คือระดับคนงานก่อสร้าง ควรให้ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านความปลอดภัย และเป็นผู้ปฏิบัติตามกฎระเบียบว่าด้วยความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ทางบริษัทก่อสร้างจัดหามาให้ ช่วยจัดการกระทำที่ไม่ปลอดภัย หรือการกระทำที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุให้หมดไป เมื่อได้รับบาดเจ็บไม่ว่าจะเล็กน้อยเพียงใดก็ตาม ต้องรายงานให้หัวหน้างานหรือเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยทราบเพื่อสอบถามสาเหตุ

หาวิธีป้องกัน และเสนอแนะความคิดเห็นต่างๆ เพื่อช่วยให้การดำเนินการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุมีประสิทธิภาพมากขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

จากความคิดเห็นของคนงานก่อสร้างที่สัมภาษณ์ มีความคิดเห็นที่น่าสนใจที่ทำให้การจัดการด้านความปลอดภัยในโครงการก่อสร้างบ้านจัดสรรไม่ได้ผลเท่าที่ควร และเป็นความล้มเหลวของการจัดการด้านความปลอดภัย ก็คือ บริษัทก่อสร้างไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความปลอดภัยของคนงานก่อสร้าง บางโครงการเป็นเพียงนโยบาย ไม่ได้นำไปใช้ปฏิบัติงานจริง เสมือนว่าเป็นหน้าที่ของคนงานก่อสร้างที่ต้องรับผิดชอบดูแลตัวเอง ฉะนั้นเพื่อการจัดการด้านความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าภาครัฐควรเข้ามาสนับสนุน และมีบทบาทในการบังคับ ควบคุมดูแลอย่างเข้มงวด โดยการเข้ามาตรวจสอบในโครงการก่อสร้างอย่างสม่ำเสมอ และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การให้การศึกษา หรือการฝึกอบรม และการแนะนำคนงาน หัวหน้างาน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำงาน ให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ และการเสริมสร้างความปลอดภัยในโครงการก่อสร้าง ให้รู้ว่าจะเกิดขึ้นและป้องกันได้อย่างไร และจะทำงานวิธีใดจะปลอดภัยที่สุด มีความสำคัญมาก เป็นวิธีการที่เข้าถึงคนงานก่อสร้างได้ง่ายที่สุด มีค่าใช้จ่ายน้อยแต่ประสิทธิภาพสูง และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นแก่คนงานก่อสร้างได้ดีที่สุด โดยสิ่งสำคัญสำหรับการจัดการมาตรการการป้องกันหรือแนวทางแก้ไขให้ได้ผล ก็คือ ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างบริษัทก่อสร้างกับคนงานก่อสร้าง ร่วมมือกันกำหนดมาตรการและปฏิบัติตามมาตรการป้องกันอุบัติเหตุในงานก่อสร้างอย่างเคร่งครัดและจริงจัง และเพื่อการจัดการด้านความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความถี่การเกิดขึ้น และสาเหตุของการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของคนงานก่อสร้าง พร้อมทั้งมาตรการป้องกันหรือแนวทางแก้ไขที่กล่าวมานั้น เพื่อประโยชน์สำหรับเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาและเป็นแนวทางในการจัดการด้านความปลอดภัยในหน่วยงานก่อสร้าง อันจะก่อให้เกิดการลดการสูญเสียและทำให้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุของคนงานก่อสร้างลดลง ทำให้ขวัญและ

กำลังใจของคนงานก่อสร้างดีขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของคนงานก่อสร้าง และคุณภาพของงานก่อสร้างต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] วีรจิตต์ สุวรรณบุญ และคณะ *สถานการณ์แรงงาน ปี 2550*, สำนักงานปลัด กระทรวงแรงงาน, นนทบุรี, 2550.
- [2] เพ็ญศรี ไตรรัตน์ และคณะ *สถิติงานประกันสังคม ปี 2549*, สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน, นนทบุรี, 2550.
- [3] H. W. Heinrich. *Industrial Accident Prevention*. 4th. Ed. New York : McGraw-Hill., 1959
- [4] วิฑูรย์ สิมะโชติ และวิฑูรย์ เฉลิมจิระรัตน์ *วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน*, พิมพ์ครั้งที่ 14, สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), กรุงเทพมหานคร., 2544.
- [5] บุญลือ ฉิมบ้านไร่. "ปัจจัยด้านการบริหารคนงาน และสภาวะแวดล้อมในสถานที่ทำงานที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน จังหวัดสมุทรปราการ.", วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม., 2539
- [6] D. L. Goetsch. *Occupational Safety and Health for Technologists Engineer and Managers*, 3rd Ed., Pearson Education Inc., Upper Saddle River, New Jersey Ed., Pearson Education Inc., Upper Saddle River, New Jersey., 2002

ส่วนร่วมงานในหลายโครงการสำคัญทั้งยุโรปและสหราชอาณาจักร ได้รับทุนการศึกษาและวิจัยหลังปริญญาเอกจาก Thailand Research Fund เคยเป็นที่ปรึกษาให้กับโครงการสำคัญหลายๆ โครงการของภาครัฐ เป็นผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาทางการเรียกร้องสิทธิและสัญญา (Construction and Contract Claim) และเป็นที่ปรึกษาสายงานกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ในองค์กรขนาดใหญ่ทั้งจากภายในและจากต่างประเทศ ปัจจุบันบรรยายและดูแลวิทยานิพนธ์ในฐานะอาจารย์พิเศษให้กับมหาวิทยาลัยชั้นนำหลายแห่งอย่างสม่ำเสมอ มีตำแหน่งวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์ และกำลังจะจบปริญญาทางด้านนิติศาสตร์



ยุทธพิทร ช่วยคร กำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิศวกรรมการบริหารงานก่อสร้าง ภาควิชาวิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ปัจจุบันทำงานที่บริษัท บอริส จำกัด ตำแหน่ง วิศวกรโยธา



กุลเดช สิ้นธอณรงค์ จบการศึกษาด้านวิศวกรรมโยธาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับทุนเข้าศึกษาวิจัยต่อระดับปริญญาโทและเอกทางด้านเศรษฐศาสตร์และการบริหารอุตสาหกรรมก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ใน สหราชอาณาจักร เป็นวิศวกรโครงการให้กับบริษัทออกแบบ รับเหมาและบริหารงานก่อสร้างที่มีชื่อเสียงระดับโลกหลายบริษัทในอังกฤษ รวมทั้งได้มี